

**PREVENTIVNÍ
PROHLÍDKY**

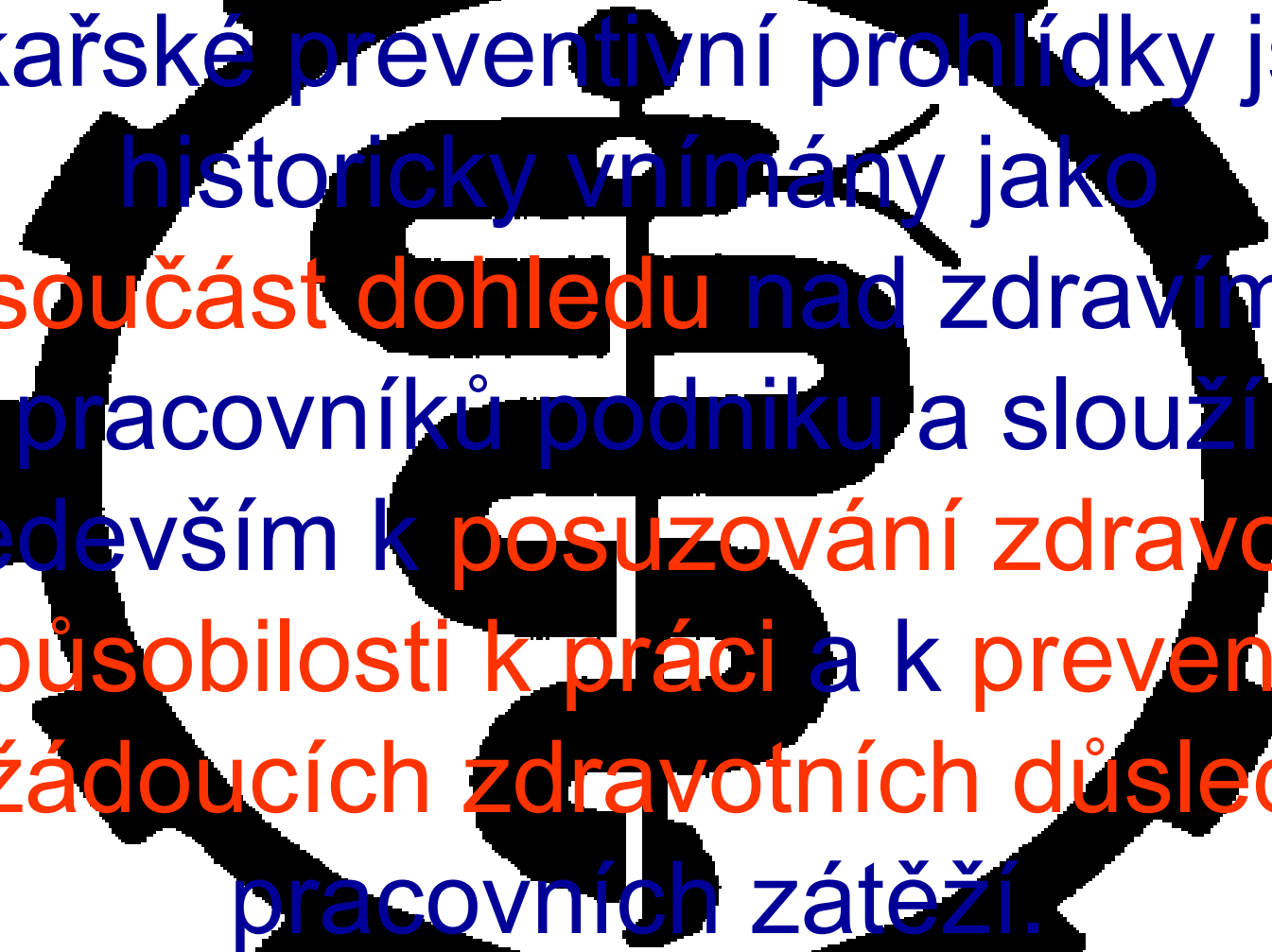
Návrh standardu č.3

Společnosti pracovního lékařství

ČLS JEP

www.pracovni-lekarstvi.cz

Milan Tuček, Daniela Pelclová

Lékařské preventivní prohlídky jsou historicky vnímány jako součást dohledu nad zdravím pracovníků podniku a slouží především k posuzování zdravotní způsobilosti k práci a k prevenci nežádoucích zdravotních důsledků pracovních zátěží.

Skupina osob	do 18 let	od 18 do 50 let	nad 50 let
Osoby řídící drážní vozidlo - 1 odst. 1 písm. a) vyhl. č. 101/1995 Sb.	XXX	2*	1
Osoby vykonávající činnosti při provozování dráhy a drážní dopravy, které přímo zabezpečují obsluhu dráhy, zabezpečují nebo organizují drážní dopravu a řídí se přitom tvarovými, světelnými a zvukovými znaky a návěstmi, nebo je dávají - 2 písm. a) vyhl. č. 101/1995 Sb.	1	3*	1
Osoby, které při své pracovní činnosti vstupují bez dozoru na provozovanou dopravní cestu a nepodílejí se přímo na zabezpečení obsluhy dráhy, ani na zabezpečení nebo organizování drážní dopravy - 2 písm. b) bod 1 vyhl. č. 101/1995 Sb.	1	4*	2*
Osoby, které provádějí revize, prohlídky a zkoušky určených technických zařízení - 2 písm. b) bod 2 vyhl. č. 101/1995 Sb.	1	5*	2*
Řidiči motorových vozidel na pozemních komunikacích - 87 zákona č. 361/2000 Sb.	XXX	2*	1
Osoby vykonávající práce epidemiologicky závažné- 19 zákona č. 258/2000 Sb. a 11 směrnic č. 49/1967 Věstníku MZ, v platném znění	Lhůty stanoví orgány ochrany veřejného zdraví		
Osoby vykonávající rizikové práce (kategorie 3 a 4, práce zařazená do kategorie 2, o níž takto rozhodne příslušný orgán ochrany veřejného zdraví) - 12 směrnic č. 49/1967 Věstníku MZ, v platném znění	Lhůty stanoví orgány ochrany veřejného zdraví		
Osoby, jejichž činnost může ohrozit zdraví spolupracovníků nebo obyvatelstva, např. osoby, které obsluhují jeřáby, váží jeřábová břemena, řídí výtahy a nosností nad 500 kg, obsluhují transportní zařízení, pracují s výbušninami, kapalným chlórem, opravují nebo obsluhují tlakové nádoby, turbokompresory, zařízení vysokého napětí - 13 směrnic č. 49/1967 Věstníku MZ, v platném znění	XXX	3	3
Osoby, u nichž je vyžadována zvláštní zdravotní způsobilost, např. osoby pracující na podzemních pracovištích, hasiči z povolání, osoby, pracující ve výšce nad 10 m nad úrovní terénu,	1**	3	1
Všichni ostatní zaměstnanci , na které se nevztahují zvláštní předpisy - 15 směrnic č. 49/1967 Věstníku MZ, v platném znění	1	5	3

* Posuzující lékař může na základě posouzení, zda se u posuzované osoby vyskytují nemoci, které by do příští pravidelné prohlídky omezily zdravotní způsobilost a při výkonu činnosti vedly k poškození na zdraví z práce, v odůvodněných případech zkrátit platnost posudku až na 1 rok.
** Věková hranice je posunuta na 21 let.
*** Věková hranice je posunuta na 60 let.

STANDARD č. 3 POSUZOVÁNÍ ZDRAVOTNÍ ZPŮSOBILOSTI PŘI VOLBĚ POVOLÁNÍ, PŘÍPRAVĚ NA POVOLÁNÍ A K PRÁCI

**Posuzování zdravotní způsobilosti
při volbě povolání a přípravě na povolání**

Posuzování zdravotní způsobilosti k práci

**Seznam nemocí, stavů nebo vad, které vylučují nebo omezují
zdravotní způsobilost k práci v riziku jednotlivých faktorů
a pro vyhrazené práce a rozsah odborných vyšetření
pracovnílékařských prohlídek v riziku jednotlivých faktorů
a pro vyhrazené práce**

Posuzování zdravotní způsobilosti při volbě povolání a přípravě na povolání = "příprava na povolání"

provádí a lékařský posudek vydává zdravotnické zařízení **na základě zjištění při lékařské prohlídce**

- zdravotní **náročnost přípravy na povolání**
- zdravotní **náročnost budoucího pracovního zařazení**

(práce a pracoviště, které jsou zakázány těhotným ženám, kojícím ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání)

Při stanovení náplně pracovnělékařských prohlídek se postupuje obdobně **jako u zaměstnanců** daných povolání.

Při hodnocení zdravotní náročnosti k přípravě na povolání a posuzování onemocnění, která nejsou vhodná u uchazečů o přípravu na povolání, se vychází **z učebních plánů studijních nebo učebních oborů.**

Posuzování zdravotní způsobilosti k práci

Zdravotní způsobilost k práci posuzuje a lékařský posudek o zdravotní způsobilosti k práci vydává posuzující lékař při pracovnělékařských prohlídkách **na základě znalosti pracovních podmínek, znalosti zdravotního rizika práce (zdravotní náročnosti práce), včetně nezbytnosti používání osobních ochranných pracovních prostředků.**

Pracovnělékařskými prohlídkami jsou **vstupní** prohlídka, **periodická** prohlídka, **mimořádná** prohlídka, **výstupní** prohlídka a **následná** prohlídka.

Vstupní prohlídka se provádí

u občana ucházejícího se o zaměstnání vždy **před uzavřením pracovního vztahu,**

u občana ucházejícího se o **vedlejší pracovní poměr vždy před uzavřením vedlejšího pracovního poměru, pokud se jedná o rizikové práce zařazené do kategorie druhé až čtvrté,**

u zaměstnance **před jeho převedením na jinou práci, pokud se nejedná o práci s nižší zdravotní náročností, než kterou zaměstnanec dosud vykonával.**

Účelem vstupní prohlídky je vyloučit ze zařazení na danou práci zaměstnance, u kterého lze očekávat, že vykonávání této práce by s vysokou pravděpodobností vedlo ke zhoršení jeho zdravotního stavu, nebo by mohlo způsobit poškození zdraví dalších osob.

Při vstupní prohlídce se přihlíží také k tomu, zda je občan schopen používat osobní ochranné pracovní prostředky, pokud je to k dané práci potřebné.

Periodická prohlídka se provádí

u všech zaměstnanců pravidelně **nejméně 1x za 5 let,**
u osob **starších 50 let nejméně 1x za 3 roky,**

pokud zvláštní předpis, rozhodnutí orgánu ochrany veřejného zdraví nebo speciální část tohoto standardu neuvádí jinak.

Periodická prohlídka se provádí za účelem včasného záchytu poškození zdravotního stavu zaměstnance vlivem práce či pracovních podmínek nebo k posouzení možných nově vzniklých kontraindikací k práci a k posouzení zdravotní způsobilosti k používání osobních ochranných pracovních prostředků.

Termíny periodických prohlídek jsou stanoveny podle předpokládaných možných změn zdravotního stavu vlivem pracovních podmínek při výkonu dané práce.

3

VYHLÁŠKA

ze dne 17. prosince 2009

o stanovení obsahu a časového rozmezí preventivních prohlídek

Ministerstvo zdravotnictví stanoví podle § 29 odst. 5 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů:

§ 1

Obsah a časové rozmezí preventivních prohlídek v oboru praktický lékař pro dospělé

Preventivní prohlídka se provádí vždy jednou za dva roky, zpravidla po uplynutí 23 měsíců po provedení poslední preventivní prohlídky. Obsahem preventivní prohlídky je

- a) doplnění anamnézy, včetně sociální, se zaměřením na změny, rizikové faktory a profesní rizika; v rodinné anamnéze je zvláštní důraz kladen na výskyt kardiovaskulárních onemocnění, výskyt hypertenze, diabetes mellitus, poruchy metabolismu tuků a nádorových onemocnění, a na výskyt závislosti,
- b) kontrola očkování proti tetanu,
- c) kompletní fyzikální vyšetření včetně změřením krevního tlaku, zjištění výškově-hmotnostního poměru a orientačního vyšetření zraku a sluchu; součástí preventivní prohlídky je onkologická prevence, včetně vyšetření kůže, vyšetření per rectum a zhodnocení onkologických rizik; u mužů při pozitivní rodinné anamnéze nebo při přítomnosti jiných rizikových faktorů klinické vyšetření varlat; u žen od 25 let věku při pozitivní rodinné anamnéze na dědičný či familiární výskyt zhoubného nádoru prsu nebo při přítomnosti jiných rizikových faktorů klinické vyšetření prsů, a to spolu s poučením o samovyšetřování,
- d) vyšetření EKG u osob od 40 let věku ve čtyřletých intervalech,
- e) laboratorní vyšetření, jehož obsahem je
  1. orientační chemické vyšetření moče při každé prohlídce,
  2. vyšetření plasmatického cholesterolu celkového a plasmatických lipoproteinů včetně triacylgly-

cerolů v 18 letech a dále ve 30, 40, 50 a 60 letech věku,

3. vyšetření glykemie v 18 letech a od 40 let věku ve dvouletých intervalech,
- f) stanovení okultního krvácení ve stolici speciálním testem u osob od 50 let věku; od 55 let možno nahradit doporučením k provedení screeningové kolonoskopie jednou za 10 let; jestliže žena absolvovala vyšetření podle § 4 písm. j) v období kratším než uvedené intervaly a je k dispozici výsledek, vyšetření se nezajišťuje,
- g) u žen od 45 let věku ověření, zda je k dispozici výsledek screeningového mamografického vyšetření z posledních 2 let. Není-li takový výsledek k dispozici, předá lékař doporučení k provedení tohoto vyšetření a nezbytných doplňujících vyšetření.

§ 2

Obsah a časové rozmezí preventivních prohlídek v oboru praktický lékař pro děti a dorost

(1) Obsahem preventivních prohlídek dětí od narození do 18 měsíců věku je

- a) založení zdravotnické dokumentace při převzetí dítěte do komplexní péče,
- b) anamnéza a zjištění změn zdravotního stavu od poslední kontroly, kontrola očkování dítěte, popřípadě doplnění chybějícího očkování, v rozsahu stanoveném jiným právním předpisem¹⁾,
- c) fyzikální vyšetření, jehož součástí je
  1. zjištění hmotnosti, délky dítěte a obvodu jeho hlavy, zhodnocení těchto parametrů podle růstových grafů,
  2. interní vyšetření,
  3. vyšetření psychomotorického vývoje,
  4. cílené vyšetření specifické pro daný věk a zjištění zdravotního rizika včetně rizika týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte,
- d) diagnostická rozvaha,
- e) závěr a poučení rodiče o výživě a režimu dítěte,

¹⁾ Vyhláška č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem, ve znění vyhlášky č. 65/2009 Sb.

Mimořádná prohlídka se provádí

vždy, kdy lze důvodně předpokládat, že u zaměstnance došlo ke změně zdravotní způsobilosti k práci nebo k používání osobních ochranných pracovních prostředků

- pokud ji nařídí hygienická stanice nebo SÚJB
- v případě, že došlo nebo dochází k takové změně pracovních podmínek (zvýšení kategorie rizika práce), že lze před původně plánovaným termínem periodické prohlídky předpokládat případnou změnu zdravotního stavu zaměstnance
- po ukončení každé pracovní neschopnosti delší než 8 týdnů a u zaměstnanců, kteří utrpěli těžký úraz nebo onemocnění spojené s bezvědomím, pokud se jedná o zaměstnance vykonávajícího rizikovou práci
- z podnětu ošetřujícího lékaře, pokud při ošetření zaměstnance zjistí, že došlo k takové změně zdravotního stavu zaměstnance, která odůvodňuje změnu zdravotní způsobilosti,
- na žádost zaměstnance, pokud vysloví důvodné podezření ze ztráty zdravotní způsobilosti nebo nabude přesvědčení, že jeho zdravotní obtíže vznikly nebo se zhoršují vlivem působení faktorů pracovních podmínek,
- z podnětu zaměstnavatele, pokud zaměstnanec vykazuje při výkonu práce nebo svým chováním takové nedostatky, že lze důvodně předpokládat, že došlo ke změně zdravotní způsobilosti k práci
- před nástupem k výkonu rizikové práce a po přerušení výkonu práce trvající déle než šest měsíců.

Výstupní prohlídka se provádí

vždy při ukončení určitého druhu práce s cílem zjistit takové změny zdravotního stavu, u kterých lze předpokládat, že se na jejich vzniku podílel vliv pracovních podmínek.

Výstupní prohlídka se provádí

- před ukončení práce u daného zaměstnavatele,**
  - před ukončením práce z důvodu převedení na jinou práci,**
- pokud tato práce má nižší zdravotní náročnost, než práce dosud vykonávaná.**

Následná prohlídka se provádí

**v případech uvedených ve speciální části tohoto standardu
nebo pokud to **nařídí** příslušný orgán ochrany veřejného zdraví.**

***Následná prohlídka se provádí za účelem včasného zjištění
změn zdravotního stavu, vzniklých v souvislosti s prací za
takových pracovních podmínkách, jejichž důsledky se mohou
projevit i po ukončení práce, a za účelem včasného zajištění
potřebné zdravotní péče.***

Pracovnílékařská prohlídka se provádí

(s výjimkou konkrétně uvedených mimořádných prohlídek a následných prohlídek)

na základě podnětu zaměstnavatele, který v žádosti k prohlídce současně posuzujícímu lékaři písemně sděluje, jakou pracovnílékařskou prohlídku požaduje.

Musí dále uvést, ke které práci má být zdravotní způsobilost fyzické osoby posouzena, zařazení této práce do kategorie rizika dle jednotlivých faktorů pracovního prostředí, popř. další údaje nezbytné pro posudkovou činnost.

Součásti pracovně lékařských prohlídek:

Rozbor anamnestických údajů s cíleným zaměřením na **výskyt dědičných onemocnění, nemocí**, které by mohly ovlivnit zdravotní způsobilost a jsou **kontraindikací** k výkonu dané práce nebo k používání ochranných pracovních prostředků k této práci. *Anamnéza se týká rovněž údajů o úrazech, alergických a kožních onemocněních, závažných psychických onemocněních, prodělaných nádorových a dalších závažných onemocněních, dále dlouhodobého užívání léků, rodinného výskytu závažných onemocnění, vztahu k alkoholu a dalším návykovým látkám, kuřáctví, zálib a sportů, které mohou mít podíl na jednostranném přetěžování organismu. U osob v reprodukčním věku do zjišťování anamnézy patří údaj o plánování rodičovství u expozice faktorům s reprodukční toxicitou, karcinogenům a mutagenům.*

Zvláštní důraz je kladen na **kompletní pracovní anamnézu**.

Základním vyšetřením je

komplexní fyzikální vyšetření včetně orientačního vyšetření sluchu, zraku, kůže a orientačního neurologického a ortopedického vyšetření, s důrazem na posouzení stavu a funkce orgánů a systémů, které mohou být nepříznivě ovlivněny danou prací nebo pracovními podmínkami.

Obligatoční součástí základního vyšetření je chemické vyšetření moče.

Minimální speciální vyšetření je uvedeno ve speciální části standardu pro práce zařazené jako rizikové nebo pro práce se specifickou zdravotní náročností.

U rizikových prací je vyšetření biologických expozičních testů (BET) obligatoční.

Pokud není uvedeno minimální speciální vyšetření, provádí se obligatočně základní vyšetření (Z) včetně chemického vyšetření moče.

U pracovníků exponovaných chemickým látkám klasifikovaných jako **karcinogeny a mutageny** rozhodnutím orgánu ochrany veřejného zdraví podle aktuální legislativy se **základní vyšetření rozšiřuje o tato laboratorní vyšetření: močový sediment, sedimentace krve nebo CRP, krevní obraz s diferenciálním rozpočtem (KO + dif.) a jaterní testy (AST, ALT a GMT), pokud není ve speciální části standardu uvedeno jinak.**

Cytogenetická analýza periferních lymfocytů (CAPL) (AHEM 20/1989 s aktualizací dle AHEM 5/2000), nebo jiné specifické vyšetření zaměřené na průkaz expozice a zvýšené vnímavosti vůči genotoxickým látkám se použijí v případě, že aktuální koncentrace chemické látky podle současné úrovně znalostí mohou negativně ovlivňovat výsledky těchto vyšetření na daném pracovišti. CAPL se doporučuje provádět **při periodických prohlídkách 1x za 1-2 roky**. Při vstupní prohlídce se provádí jen na základě rozhodnutí osoby (právnícké či fyzické), která prohlídky hradí, a slouží jako bazální hodnota.

Pokud je v případě expozice **karcinogenům** indikován **rtg hrudníku**, provádí se při periodické, výstupní i následné prohlídce vždy, pokud není **starší než 1 měsíc**, u **ostatních expozic nesmí být starší než 3 měsíce**.

Další **doplňková vyšetření** u rizikových nebo nerizikových prací indikuje posuzující lékař individuálně.

Výpis ze zdravotnické dokumentace registrujícího praktického lékaře zajistí posuzovaná osoba vždy tak, aby byl k dispozici posuzujícímu lékaři **nejpozději při vlastním vyšetření.**

Při posuzování zdravotní způsobilosti při vstupní, periodické a mimořádné prohlídce vždy posuzující lékař hodnotí, zda se u posuzované osoby nevyskytují nemoci, které by trvale nebo do příští periodické prohlídky omezily zdravotní způsobilost k práci. **Kontraindikace uvedené ve speciální části standardu jsou kontraindikacemi relativními** (je třeba je individuálně zvážit).

Zjištění a závěry pracovně lékařských prohlídek, včetně uvedení diagnózy, posuzující lékař podrobně **zaznamenává ve zdravotnické dokumentaci.**

Posuzující lékař **poskytuje veškeré údaje nezbytné k dalšímu zajištění zdravotní péče registrujícímu praktickému lékaři** posuzované osoby.

Seznam nemocí, stavů nebo vad, které vylučují nebo omezují zdravotní způsobilost k práci v riziku jednotlivých faktorů a pro vyhrazené práce a rozsah odborných vyšetření pracovnělékařských prohlídek v riziku jednotlivých faktorů a pro vyhrazené práce.

1. CHEMICKÉ FAKTORY (obecně)	
2. CHEMICKÉ FAKTORY (vybrané)	76 položek
3. FYZIKÁLNÍ FAKTORY	10 položek
4. FAKTORY FYZICKÉ ZÁTĚŽE	3 položky
5. FAKTORY PSYCHOSENZORICKÉ ZÁTĚŽE	2 položky
6. ŠKODLIVINY PŮSOBÍCÍ PROFESIONÁLNÍ ONEMOCNĚNÍ DÝCHAČÍCH CEST, PLIC, POHRUDNICE A POBŘIŠNICE	11 položek
7. FYZIKÁLNÍ, CHEMICKÉ NEBO BIOLOGICKÉ FAKTORY, KTERÉ ZPŮSOBUJÍ KOŽNÍ NEMOCI	2 položky
8. BIOLOGICKÉ FAKTORY	4 položky
9. PRÁCE SE SPECIFICKOU ZDRAVOTNÍ NÁROČNOSTÍ	5 položek

1. CHEMICKÉ FAKTORY (obecně)

1.1. Práce s chemickými látkami.

Jsou-li chemické látky nebo jejich skupiny uvedeny samostatně, platí konkrétní doporučení.

Kontraindikace:

onemocnění orgánů, významných pro metabolismus příslušné chemické látky,
projevující se známkami aktivity onemocnění nebo poruchou funkce těchto orgánů
závažná onemocnění orgánů, cílových pro působení dané látky
závažná duševní onemocnění
alkoholová nebo drogová závislost
prokázaná přecitlivělost na látky pracovního prostředí
ekzémy a závažné dermatózy obecně omezující pracovní činnost nebo používání
osobních ochranných prostředků

Vstupní prohlídka:

ALT, GMT u prokazatelné expozice hepatotoxickým látkám, močový sediment a kreatinin v krvi u nefrotoxických látek. Další odborná vyšetření podle míry expozice a povahy toxického, senzibilizujícího nebo dráždivého účinku chemických látek.

Periodická prohlídka: ALT a GMT u hepatotoxických látek, močový sediment a kreatinin v krvi u nefrotoxických látek. Další odborná vyšetření podle míry expozice, povahy toxického, senzibilizujícího nebo dráždivého účinku chemických látek, případně dalších účinků (viz poznámka č. 1) s přihlédnutím k výsledkům biologických expozičních testů (BET), pokud pro danou látku existují.

Lhůty prohlídek: 1x za 1/2 – 3 roky (není-li uvedeno jinak)

Výstupní prohlídka: v rozsahu periodické prohlídky bez BET

Následné prohlídky: u látek s pozdním účinkem karcinogenním, popřípadě jiným, například fibrogenním pro plíce.

1.2. Genotoxické faktory pracovního prostředí s pozdními účinky karcinogenními a mutagenními

Konkrétní doporučení platí pro jednotlivé chemické látky nebo jejich skupiny, jsou-li uvedeny.

U vybraných chemických látek je uvedeno zařazení do skupiny podle IARC, u karcinogenů skupiny 1* také cílový orgán (aktualizace viz www.iarc.fr).

Kontraindikace:

prekancerózy nebo zhoubné nádory; pokud je riziko výrazné a prekanceróza nebo prodělaný zhoubný nádor postihl orgán nebo systém, který může být daným karcinogenem též postižen, je kontraindikace vylučující, ...

Je nutno hodnotit individuálně.

Posuzovaného je nutné seznámit se situací i s možnými riziky a učinit o jednání písemný záznam.

Vstupní prohlídka: základní vyšetření pro karcinogeny (FW nebo CRP, KO + dif., ALT, GMT), případně CAPL ,podle účinku cíleně doplnit např. rtg hrudníku nebo jiné vyšetření

Periodická prohlídka: základní vyšetření pro karcinogeny, CAPL , podle účinku cíleně doplnit další vyšetření.

Lhůty prohlídek: 1x za 1-2 roky

Výstupní prohlídka: základní vyšetření pro karcinogeny, bez BET a CAPL, podle účinku cíleně doplnit další vyšetření.

Následné prohlídky: individuálně zvážit obsah i intervaly podle závažnosti a délky expozice, po dobu zpravidla 20 let.

2. CHEMICKÉ FAKTORY (vybrané)

2.1. Olovo a jeho sloučeniny

2.2. Rtuť a její anorganické sloučeniny

2.3. Arzén a jeho sloučeniny*

2.4. Antimon a jeho sloučeniny

2.5. Berylium a jeho sloučeniny*

2.6. Kadmium a jeho sloučeniny*

2.7. Chróm a jeho VI-mocné* sloučeniny

2.8. Mangan a jeho sloučeniny

2.9. Nikl a jeho sloučeniny*

2.10. Fosfor a jeho sloučeniny

2.10.1. Fosfor bílý a jeho anorganické sloučeniny

2.10.2. Fosfor červený, fosforečnan vápenatý, amonný, sodný, draselný, zinečnatý

2.10.3. Organické sloučeniny fosforu (organofosfáty-OF a trikrezylfosfát-TKP)

2.11. Vanad a jeho sloučeniny

2.12. Fluór a jeho anorganické sloučeniny

2.13. Chlór a jeho anorganické sloučeniny (chlornany, chlorečnany, kyselina chloristá)

2.14. Ostatní halogeny a jejich sloučeniny (bróm, bromované uhlovodíky – monobromomethan, 1,2,dibromomethan, bromoform, jód)

- 2.15. Zinek a jeho sloučeniny**
- 2.16. Měď a její sloučeniny**
- 2.17. Oxid uhelnatý**
- 2.18. Oxidy dusíku**
- 2.19. Oxidy síry**
- 2.20. Kyanovodík a kyanidy**
- 2.21. Izokyanáty**
- 2.22. Fosgen**
- 2.23. Borany (hydridy boru – diboran, pentaboran, dekaboran)**
- 2.24. Sirouhlík**
- 2.25. Sirovodík a sulfidy (sirníky)**
- 2.26. Amoniak a hydroxidy (hydroxid sodný, draselný, vápenatý)**
- 2.27. Halogenované uhlovodíky**
  - 2.27.1. Trichloretylen a tetrachloretylen (=perchloretylen)**
  - 2.27.2. Metylchlorid (=monochlormetan)**
  - 2.27.3. Tetrachlormetan, chloroform, dichlormetan
(=methylenchlorid), 1,2 dichloreten , 1,1,2 trichloreten**
  - 2.27.4. Vinylchlorid* (= chloretylen)**
  - 2.27.5. Ostatní halogenované uhlovodíky**
- 2.28. 1. Alifatické nebo alicyklické uhlovodíky, destiláty ropy
(metan, etan, propan, butan, pentan, n-hexan, etylen;
acetylen, cyklopropan, cyklobutan, cyklohexan; benzín,
petrolej)**
  - 2.28.2. 1,3-butadien***

2.21. Izokyanáty (TDI IARC 2B)

Kontraindikace:

prokázána přecitlivělost na některý z izokyanátů
závažná chronická onemocnění dýchacích cest a plic
astma bronchiale, polinóza a jiná alergická onemocnění respiračního systému

opakovaně prokázaná bronchiální hyperreaktivita (s dušností nebo nutností terapie)

alergická kožní onemocnění

závažná kardiální onemocnění s levostrannou dekompenzací

Vstupní prohlídka: plicní funkce, rtg hrudníku, KO + dif.

Periodické prohlídky: plicní funkce, dopor. BET: 4,4´ diamino-difenylmetan u expozice difenylmetan-4,4´ - diizokyanátu, hexamethyldiamin u expozice hexamethylen-1,6-diizokyanátu, isoforon diamin u expozice isoforon diizokyanátu, 1,5-naphtalendiamin u expozice 1,5-naphtylen diizokyanátu, toluen diamin u expozice toluendiizokyanátu – vždy v moči na konci směny, popřípadě specifické protilátky proti izokyanátům (IgE, IgG). *Pro difenylmetan-4,4´ - diizokyanát uváděná hodnota BET: 10 ug 4,4´ diamino-difenylmetanu/l moče.*

Lhůty prohlídek: poprvé za ¼ roku -1 rok, dále 1x za 1 rok

Výstupní prohlídka: vyšetření v rozsahu periodické prohlídky bez BET

Následné prohlídky: 0

- 2.29.1. Alkoholy (ethanol, iso-propanol, butanol, cyklohexanol)**
- 2.29.2 Methanol**
- 2.30.1. Glykoly (ethylenglykol, diethylenglykol, hexylenglykol, 1,4 butandiol)**
- 2.30.2. Propylenglykol**
- 2.31.1. Étery - kromě halogenovaných a glykoléterů a ketony (dimetyléter, methylethyléter, diethyléter= éter, diisopropyléter, p-dioxan; aceton, 2-butanon = methylethylketon, 2-hexanon= butyl(methyl)keton)**
- 2.31.2. Glykolétery (ethoxyethanol, 2-ethoxyethylacetát, 2-methoxyethanol, 2-methoxyethylacetát, 2-butoxyethanol, 2-butoxyethylacetát)**
- 2.32.1. Formaldehyd* a jiné alifatické aldehydy (acetaldehyd , paraldehyd, glutaraldehyd, metaldehyd, akrolein = akrylaldehyd)**
- 2.32. 2. Aromatické aldehydy (furfural, benzaldehyd)**
- 2.33. Akrylonitril a jiné nitrily (acetonitril, propannitril, malononitril, adiponitril)**
- 2.34.1. Alifatické nitroderiváty (nitrometan, trinitrometan, tetranitrometan, nitroetan, nitropropan)**
- 2.34.2. Alifatické amidy (akrylamid a dimethylformamid)**

- 2.35. Benzen***
- 2.36. Homology benzenu - toluen, xylen, etylbenzen, kumen =isopropylbenzen)**
- 2.37. Naftalen a jeho homology (methylnaftalen, tetralin, dekalin)**
- 2.38. Styren =vinylbenzen, divinylbenzen, styrenoxid**
- 2.39. Fenol, jeho homology (krezol, katechol, resorcinol), hydrochinon) nebo halogenované deriváty (pentachlorfenol)**
- 2.40.1. Aromatické nitro sloučeniny – nitrobenzen, nitrotolueny, dinitrobenzeny, dinitrotolueny, trinitrotoluen, dinitrofenol, trinitrofenol - kyselina pikrová, dinitro-o-krezol, dinitrochlorbenzen**
- 2.40.2 Aromatické amino sloučeniny- anilín, p-toluidin, a další látky (benzidin*, 2-naftylamin*, 4-aminobifenyl*, o-toluidin*)**
- 2.41. Polychlorované bifenyly, dibenzodioxiny (2,3,7,8-TCDD*) a dibenzofurany**
- 2.42. Polycyklické aromatické uhlovodíky* - benzo(a)pyren*, benzo(a)anthracen, benzo(e)acefenanthrylen, benzo(j)fluoranthen, benzo(k)fluoranthen, dibenzo(a,h)anthracen, chrysen, benzo(e)pyren**

- 2.43. Syntetické pyretroidy - permetrin, cypermetrin, tetrametrin, deltametrin
- 2.44. Dipyridily (diquat, paraquat)
- 2.45. Karbamáty (aldicarb, carbofuran, methomyl, bendiocarb, carbaryl, pirimicarb)
- 2.46. Sloučeniny kovů platinové skupiny (platina, osmium)
- 2.47. Thalium a jeho sloučeniny
- 2.48. Baryum a jeho sloučeniny
- 2.49. Sloučeniny cínu
- 2.50. Sloučeniny selenu a teluru
- 2.51. Uran a jeho sloučeniny
- 2.52. Estery kyseliny dusičné (nitroglycerin, dinitroglykol, propylenglykoldinitrat, pentrit)
- 2.53. Anorganické kyseliny*, organické kyseliny
- 2.54. Etylénoxid* a epichlorhydrin (= chlormetyloxiran)
- 2.55. Halogenované alkyletery a aryletery –bis(chlormetyl)éter* a chlorometylmetyléter*
- 2.56 **Cytostatika***
- 2.57 **Zplyňování uhlí***
- 2.58 **Slévání železa a oceli ***
- 2.59 **Práce v gumárenském průmyslu***
- 2.60 **Výroba nábytku***
- 2.61 **Výroba obuvi***

3. FYZIKÁLNÍ FAKTORY

3.1. Ionizující záření *

3.2. Elektromagnetické záření

3.3. Tepelná zátěž

3.4. Tepelné záření, které může způsobit zákal čočky

3.5. Hluk

3.6. Atmosférický přetlak (hyperbarie)

3. 7. Atmosférický podtlak (hypobarie)

3.8. Vibrace s přenosem na horní končetiny

3. 9. Celkové vibrace a vibrace přenášené zvláštním způsobem

3.10. Chladová zátěž

3.2. Elektromagnetické záření

Kontraindikace:

závažná onemocnění nervového systému

závažné duševní poruchy

těžké poruchy chování

implantovaný kardiostimulátor či obdobný přístroj (podle doporučení kardiologa)

Vstupní prohlídka: Z

Periodické prohlídky: Z

Lhůty prohlídek: 1x za 1-3 roky

Výstupní prohlídka: vyšetření v rozsahu periodické prohlídky

Následné prohlídky: 0

4. FAKTORY FYZICKÉ ZÁTĚŽE

4.1. Celková fyzická zátěž

4.2. Pracovní poloha

4.3. Lokální zátěž končetin

5. FAKTORY PSYCHOSENZORICKÉ ZÁTĚŽE

5.1. Zraková zátěž a práce se zobrazovacími jednotkami

5.2. Psychická zátěž

5.1. Zraková zátěž a práce se zobrazovacími jednotkami

Kontraindikace: nekorigovatelné poruchy zraku prognosticky nepříznivé poruchy zraku

Vstupní prohlídka: vyšetření zrakové ostrosti na dálku i na blízko (i s použitím korekce zraku), prostorové vidění (stereopsis), postavení očí (forie), vyšetření centrální oblasti zorného pole standardní (Amslerovou) tabulkou, v případě potřeby pro konkrétní profesi vyšetření barvocitu

Periodické prohlídky: vyšetření zrakové ostrosti na dálku i na blízko (i s použitím korekce zraku) ,prostorové vidění (stereopsis), postavení očí (forie) ,vyšetření centrální oblasti zorného pole standardní (Amslerovou) tabulkou

Lhůty prohlídek: 1 x za 3 roky

Výstupní prohlídka: vyšetření v rozsahu periodické prohlídky

Následné prohlídky: 0

6. ŠKODLIVINY PŮSOBÍCÍ PROFESIONÁLNÍ ONEMOCNĚNÍ DÝCHACÍCH CEST, PLIC, POHRUDNICE A POBŘÍŠNICE

- 6.1. **Fibrogenní** prach (křemen*, kristobalit*, tridymit, gama-oxid hlinitý, dinas, grafit, prach černouhelných dolů, koks, slída, talek, ostatní křemičitany kromě azbestu, šamot, horninové prachy, slévárenský prach, tvrdokovy, prach kobaltu, oxid titaničitý)
- 6.2. Prach s **možným fibrogenním** účinkem (amorfní SiO₂, bentonit)
- 6.3. Prach s převážně **nespecifickým** účinkem (baryt, cement, čedič, dolomit, ferrosilitiny, hliník a jeho oxidy s výjimkou gama oxidu hlinitého, hnědé uhlí a lignit, magnezit, ocelárenská struska, popílek, prach z umělého brusiva – karborundum a elektrit, půdní prachy, saze, siderit, škvára, vápenec, mramor, vysokopecní struska, cín)
- 6.4. **Svářečské dýmy**
- 6.5. **Azbest***
- 6.6. **Neazbestové vláknité prachy** (umělá minerální vlákna čedičová, skleněná, strusková, keramická žáruvzdorná vlákna, vlákna pro speciální použití)

6.7. Krátkodobé produkty přeměny radonu* (s přihlédnutím k vlivu dlouhodobých produktů uran-radiové řady)

6.8. Koksárenské plyny*

6.9. Prachy tvrdých dřev*(břízy, buku, bílého ořechu, dubu, habru, jasanu, javoru, jilmu, kaštanu, lípy, olše, ořešáku vlašského, platanu, švestky, topolu, třešně a dalších dřev)

6.10. Alergeny a iritancia vyvolávající bronchiální astma a alergickou rinitidu - vysokomolekulární, nízkomolekulární alergenů a látky vyvolávající exogenní alergickou alveolitidu

6.11. Prach s převážně dráždivým účinkem (textilní, živočišný, rostlinný, pryskyřic, PVC a další)

6.4. Svářečské dýmy.

Dle použité technologie může jít o práce s expozicí několika noxám, včetně karcinogenních - viz také oddíl chemických faktorů, zejména 2.9 Nikl a jeho sloučeniny, 2.7. Chrom a jeho sloučeniny, i další. Svářeči legované oceli* dle IARC skupina 1 (plíce).

Kontraindikace:

- pneumokoniózy (i bez funkční poruchy)
- závažná chronická onemocnění dýchacích cest a plic prodělaná tuberkulóza plic s výjimkou primárního komplexu
- chronické nebo recidivující onemocnění pohrudnice
- těžší deformity hrudníku
- závažná onemocnění oběhové soustavy
- závažná chronická onemocnění kůže
- závažná chronická onemocnění spojivek
- prekancerózy v oblasti dýchacích cest a plic
- stavy po léčení tumorů respiračního systému

Vstupní prohlídka: plicní funkce, rtg hrudníku, u svářečů vysoce legované nerez oceli a dalších expozic karcinogenům základní vyšetření pro karcinogeny

Periodické prohlídky: základní vyšetření, plicní funkce, rtg hrudníku poprvé po 3leté expozici

Lhůty prohlídek: 1 x za 1-3 roky

Výstupní prohlídka: vyšetření v rozsahu periodické prohlídky, rtg hrudníku

Následné prohlídky: rtg hrudníku 1x za 2 roky, u svářečů vysoce legované nerez oceli a dalších expozic karcinogenům navíc základní vyšetření pro karcinogeny po dobu nejméně 20 let

7. FYZIKÁLNÍ, CHEMICKÉ NEBO BIOLOGICKÉ FAKTORY, KTERÉ ZPŮSOBUJÍ KOŽNÍ NEMOCI

7.1. Faktory, které způsobují **maligní nádory kůže***

7.2. Faktory, které způsobují **kožní onemocnění nenádorové
povahy**

7.2.1 **Kontaktní alergeny a látky označené větou **R 43** podle zvl.
zákona, které mohou vyvolat senzibilizaci při styku s kůží,
kontaktní iritancia a látky, které mohou dráždit kůži
označené větou **R 38** podle zvl. zákona**

7.2.2. Látky s převážně aknegenním účinkem

8. BIOLOGICKÉ FAKTORY

8.1. Tuberkulóza

8.2. Virové hepatitidy

8.3. Syndrom získané imunodeficiency (AIDS)

8.4. Ostatní infekční a parazitární nemoci (zejména anthrax, brucelóza , cytomegalie, diftérie, EB virózy, echinokokóza, erysipeloid, helikobakteriózy, chlamydiové infekce, infekce herpes simplex, infekce herpes zoster, influenza (chřipka), legionelóza, leptospirózy, lymeská borelióza, meningokokové infekce, morbilli, mykoplazmové infekce, parotitis epidemica, parvovirózy, pertuse, poliomyelitis, poxvirózy, Q horečka, rotavirové infekce, rubeolla, salmonelózy, streptokokové nákazy, transmisivní spongiformní encefalopatie, tetanus, tyfus a paratyfy , virové hemoragické horečky, vztekлина)

8.5. Tropické infekční a parazitární nemocí při práci v zahraničí a/nebo v náročném klimatu

9. PRÁCE SE SPECIFICKOU ZDRAVOTNÍ NÁROČNOSTÍ

9.1. Hlasová zátěž

9.2. Práce s nebezpečím **pádu z výšky či do hloubky**

9.3. **Biotechnologie** (práce v laboratořích a na pracovištích, kde se užívá geneticky změněných biologických agens)

9.4. Činnosti, které mohou **ohrozit zdraví spolupracovníků nebo obyvatelstva**

Obecné (společné) kontraindikace

Specifické kontraindikace, náplň preventivních prohlídek a jejich lhůty uvádí speciální legislativa

provozování dráhy a drážní dopravy

řidiči vozidel (osobní, nákladní a hromadné dopravy, tramvají, trolejbusů, stavebních strojů,.....)

vedení a obsluha plavidel

letecký personál (výkonní letci, obsluhující personál, pozemní letecký personál)

- 9.4.5. Obsluha jeřábů, opraváři jeřábů, vazači jeřábových břemen, obsluha zdvihacích ramen, obsluha transportních zařízení včetně výtahů a obsluha důlních těžních strojů**
- 9.4.6. Pracovníci vyrábějící nebo používající výbušniny, např. střelmistři a techničtí vedoucí odstřelu, pracovníci obsluhující nebo opravující tlakové nádoby, turbokompresory, chladicí zařízení nad 40 000 kcal (136 360 kJ), vysokonapěťová elektrická zařízení**
- 9.4.7. Hasiči a důlní záchranáři**
- 9.4.8. Obsluha řídicích center a velínů velkých energetických zdrojů včetně jaderných a chemických provozů, při jejichž havárii by mohlo dojít k ohrožení zaměstnanců či obyvatelstva a k závažným ekologickým následkům**

Práce v noci

Používání osobních ochranných pracovních prostředků pro dýchací cesty

Práce v noci

K posouzení zdravotní způsobilosti k práci je potřeba znát konkrétní pracovní zařazení pracovníka zaměstnavatelem; při požadavku na lékařské vyšetření zaměstnance pracujícího v noci je znalost tohoto pracovního zařazení zaměstnavatelem nutná (práce v noci je pouze jednou z pracovních podmínek).

Obecné (společné) kontraindikace:

záchvatovité a kolapsové stavy

závrať jakékoliv etiologie

závažné duševní poruchy

závažné poruchy chování

závažné nekorigované poruchy vizu

závažná kardiovaskulární a respirační onemocnění s těžkou funkční poruchou

závažná endokrinní onemocnění včetně dekompenzovaného diabetes mellitus

drogová a alkoholová závislost

poruchy spánkového rytmu

- **aktuality**
- akce
- dokumenty
- odkazy
- o nás
- pro členy
- podnikatelé

■ **Upozornění pro lékaře závodní preventivní péče**

Společnost pracovního lékařství s ohledem na novou legislativní úpravu vzdělávání lékařů na základě rozhodnutí výboru společnosti dne 7. 10. 2009 bude garantovat pro výkon tzv. závodní preventivní péče pouze ty poskytovatele, jejichž služby splňují kvalitativní požadavky obvyklé ve vyspělých evropských zemích. **Garanci může bezplatně získat poskytovatel, který vyplní dotazník kontroly kvality.**

Současný seznam lékařů pro výkon závodní preventivní péče bude proto na webu v oddíle pro podnikatele dostupný do konce dubna 2010 a poté v něm bude možné nalézt pouze ty poskytovatele služeb, kteří vyhoví kritériím kontroly kvality na základě údajů zjištěných prostřednictvím dotazníku ověřených v případě potřeby odborným auditem.

Seznam bude i nadále sloužit k orientaci zaměstnavatele při hledání lékaře závodní preventivní péče/primární pracovnělékařské služby.

vyplnit [dotazník kontroly kvality](#)

■ **koncept dalšího z doporučených standardů SPL**

Nový **KONCEPT STANDARDU č. 3: Posuzování zdravotní způsobilosti při volbě povolání, přípravě na povolání a práci (verze z 19. 1. 2010) k diskusi a připomínkám.** Koncept je k dispozici pro připomínkování v části [pro členy](#). Již zveřejněné standardy najdete v části [dokumenty](#).

